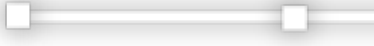

el warm en je
ist koud?

C

Vluchtelingen in Majdal Anjar in de Libanese Bekavallei. ©

Hoe maak je de film van een gerenommeerde regisseur af?

Leonard Retel Helmrich raakte in coma en zijn producent en cameravrouw voltooiden *The Long Season*

Tijdens het maken van zijn documentaire *The Long Season*, over het leven in een Libanees vluchtelingenkamp, raakte Leonard Retel Helmrich (58) in coma. Producent Pieter van Huystee en cameravrouw Ramia Suleiman maakten de film af. Hoe doe je het werk van zo'n groot maker eer aan?

Door: Floortje Smit 15 november 2017, 21:08

de montage van zijn nieuwe film *The Long Season* werkt.

Over de beroemde boulevard van Beiroet rennen ze, een mooie brede weg langs de kust, waar je prachtig kunt zien hoe de zee tegen grote rotsblokken slaat. Het is de plek waar de inwoners van de stad naartoe komen om te flaneren en te ontspannen. Het is ook de plek waar de dan 57-jarige Helmrich plotseling stilstaat en in elkaar zakt.

Producent Pieter van Huystee is op vakantie in Frankrijk als zijn telefoon gaat. Het gaat om Leonard, hoort hij. Hij heeft een hartstilstand gehad. Na negen minuten is hij gereanimeerd, hij ligt in coma.

Na een maand, zo vertelt Van Huystee ruim negen maanden later in zijn kantoor in Amsterdam, was Helmrich sterk genoeg om te worden vervoerd naar een kliniek in Tilburg, die gespecialiseerd is in hersenbeschadigingen. Of en in hoeverre hij zou herstellen wist toen nog niemand: hij lag in coma en reageerde nergens op.

GEFILMD IN VLUCHTELINGENKAMPEN

Leonard Retel Helmrich

Leonard Retel Helmrich (1959) is een van Nederlands meest vooraanstaande documentairemakers. Hij is bekend door de door hem bedachte 'single-shot-cinema'-stijl: wereldwijd geeft hij workshops over deze intuïtieve manier van filmen.

Veel van zijn documentaires spelen zich af in het geboorteland van zijn ouders, Indonesië. Zijn bekendste werk is de Indonesië-trilogie *Stand van de zon* (2001), *Stand van de maan* (2004) en *Stand van de sterren* (2010). Helmrich won vele prijzen: hij was de eerste cineast die twee keer de belangrijkste prijs van het Idfa kreeg en is de enige Nederlander die ooit de hoofdprijs won tijdens Sundance voor *Stand van de Maan*. Ook was hij de enige Nederlandse documentairemaker in de Internationale Oscarcommissie

Sinds vorige week verblijft hij in een speciaal revalidatiecentrum in Tilburg. Hij herstelt langzaam maar zeker, maar het kan nog maanden duren voordat hij zich weer sprekend of schrijvend kan uitdrukken.

Leonard Retel Helmrich. © GETTY

Natuurlijk, aanvankelijk dacht niemand aan *The Long Season*. Pas twee maanden later drong de vraag zich voorzichtig op: wat te doen met de film? Helmrich had anderhalf jaar gefilmd in een van de vele kleine, door Syriërs zelf opgezette vluchtelingenkampen in de Bekavallei in Libanon. Hij volgde het dagelijks leven van een aantal inwoners: een twintiger is verliefd op de schooljuf, twee echtgenotes van dezelfde man bekvechten de hele dag, de kinderen gaan naar een geïmproviseerde school.

Net als in zijn bekroonde Indonesië-trilogie *Stand van de zon* (2001), *Stand van de maan* (2004) en *Stand van de sterren* (2010) filmt Helmrich in de door hem bedachte 'single-shot-cinema'-stijl: elke scène filmt hij zonder te stoppen. Hij gebruikt daarbij een klein cameraatje in een speciale door hem bedachte constructie, waarmee hij losjes, in vloeiende bewegingen door het tentenkamp gaat. Hij registreert commentaarloos en zit daarbij zijn onderwerpen dicht op de huid. Zo zet hij de kijker gevoelsmatig tussen de mensen wiens leven door omstandigheden is gepauseerd.

HANDELEN

Bij *The Long Season* werkte Helmrich voor het eerst samen, met de Syrische kunstenaar Ramia Suleiman, die hij zijn manier van cameravoeren geleerd had. Zij kon zich makkelijker onzichtbaar maken tijdens vrouwenonderonsjes en de Syrische cultuur duiden, ook tijdens de

Van Huystee overlegde met Suleiman, met Helmrichs familie, met zijn vriendin. 'We wilden iets voor hem doen', zegt Suleiman. 'Handelen in plaats van hulpeloos wachten voelde positief', aldus Van Huystee. 'Zo konden mensen zijn werk tenminste zien.'

Hij wilde verder kijken dan dat label. Het ging hem om de manier waarop mensen zich aanpassen aan de omstandigheden

— Cameravrouw Ramia Suleiman

Maar hoe maak je de film van een internationaal gerenommeerd regisseur als Helmrich af? Hoe weet je wat hij voor ogen had? Door hun intensieve samenwerking, twee jaar lang, wisten Van Huystee en Suleiman dat Helmrich vooral het verhaal van de vrouwen wilde vertellen. En dat hij absoluut geen 'vluchtelingenfilm' wilde maken. Suleiman: 'Hij wilde verder kijken dan dat label. Het ging hem om de manier waarop mensen zich aanpassen aan de omstandigheden.'

In de drie voorafgaande maanden waren tijdens de montage de verhaallijnen bovendien al min of meer uitgezet. Sommige scènes waren ongeveer klaar. Honderden uren materiaal waren teruggebracht tot een ruwe versie van vier, vijf uur.

Dat moest nu dus maximaal twee uur worden. Waar zou Helmrich een scène willen afbreken? Als een man een ladder opklimt, zou hij daar dan muziek onder hebben gezet?

ESSENTIE HETZELFDE

'Het is alsof je een overwoekerde tuin hebt', zegt Van Huystee. 'Zodra je gaat wieden, worden de patronen die de tuinman heeft aangelegd steeds duidelijker. Maar daarna moet je beslissen of je bloemen gaat planten, en waar. Toch blijft de tuin in essentie hetzelfde.'

Van Huystee, die voor het eerst een documentaire van Helmrich produceerde, begon met het herijken van zijn oude werk. Verder leunden hij en Suleiman op de mensen die Helmrich en zijn documentaires goed kennen: zijn vaste editor, de geluidseditor en medewerkers van Idfa. Alles lag onder een vergrootglas: kan dit zo? Scènes met spelende kinderen - iets waar Helmrich dol op is - kregen de ruimte. Na veel dubben waagde Van Huystee het om een van Helmrichs vaste regels te breken: een scène waarin iemand in de camera kijkt, blijft in de film. 'Dat vonden we toch beter.'

Een maandje monteren en het is af, dachten ze aanvankelijk. Het werden er vijf.

met een t. Wanneer Van Huystee zijn telefoon in Helmrichs verkrampde hand stopt en deze begint te filmen, besluiten ze dat het tijd is om hem *The Long Season* te laten zien.

Toen het afgelopen was, begon hij heel voorzichtig met zijn verkrampde handen te applaudiseren

— Pieter van Huystee

Een paar dagen later wordt een beamertje neergezet in de familiekamer van het ziekenhuis. Helmrich kijkt twee uur lang naar de perikelen van de inwoners van vluchtelingenkamp Majdal Anjar. Van Huystee kijkt naar iets anders: hij probeert vooral Helmrichs reactie te peilen. 'Toen het afgelopen was, begon hij heel voorzichtig met zijn verkrampde handen te applaudiseren. Langzaam stak hij een duim op naar Ramia en mij: goed gedaan.'

Een opluchting. Want op de aftiteling staat bij regie immers alleen Helmrichs naam. Van Huystee: 'Vanzelfsprekend. Hij heeft de film bedacht, geschreven, gefilmd en grotendeels gemonteerd. Hij is de auteur, het blijft zijn film.'

The Long Season is te zien tijdens het Idfa en vanaf 28/12 in de bioscoop.

Dit is een artikel van Volkskrant Plus. U kunt dit artikel lezen omdat u dit heeft gekocht via Blendle.

Niet goed? Vraag je € 0,39 terug.

Powered by Blendle

Ingelogd met [hendrikjan75@ziggo.nl](#) ▼

IDFA

182 ARTIKELEN

- Hoe maak je de film van een gerenommeerd regisseur af?
- Zo wordt de camera in veel Idfa-docu's deel van het verhaal
- Anne Gruwez: 'Het zou het goedkoopste zijn als u meteen doodgaat'

● Oprichter Ally Derks over waarom ze afscheid neemt van 'haar' Idfa

[➔ BEKIJK HELE LIJST](#)

MEEST GELEZEN FILM

1. Avondje voor de buis? Dit is de moeite waard om te kijken
2. Prince klinkt even virtuoos, maar wel wat sterieler
3. Het is duidelijk: deze superheldenfilm gaat de eer van DC Comics niet redden
4. Haneke levert met Happy End secuur, indringend en geestig drama af over gevolgen van nalatigheid
5. De voortdurend aangedikte onnozelheid in C'est la vie! leidt meestal tot niets

[➔ BEKIJK HELE LIJST](#)

LEES ALLE ARTIKELEN VAN DE
VOLKSKRANT **2 WEKEN GRATIS**

[REGISTREER](#)

[Ik ben al abonnee](#)

NU BIJ DE VOLKSKRANT

[➔ NAAR DE WINKEL](#)

twitter

facebook

instagram

Volg de Volkskrant

Schrijf u in voor de dagelijkse nieuwsbrief

[Aanvragen](#)

Archief

Digitale krant

Film

ABONNEER

RECENSIES

biele apps

FILM NLAND

Volkskrant

MUZIEK

vice en contact

REIZEN

MIE

KOKEN & ETEN

DE PERSGROEP

Passie voor Media

N E D E R L A N D

© 2017 - Alle rechten voorbehouden

[Lees de gebruiksvoorwaarden](#)

Bezoek ook:

Het Parool - AD - Trouw